

Tartu Ülikool
Eesti ja üldkeeleteaduse instituut
Eesti keele osakond

***Kus*-küsimused suulises argivestluses**

Berit Puidet

Juhendajad Andriela Rääbis ja Kirsi Laanesoo

Tartu 2013

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Vestlusanalüüs ja suhtluslingvistika	5
1.1. Vooruliigendus	6
1.2. Järjekorraliigendus ja naabruspaarid	7
1.3. Parandused suulises vestluses.....	8
1.4. Suhtlustegevuse moodustusviis	9
2. Küsilause	10
2.1 Küsilause käsitus suulises kõne uurimisel.....	10
2.2 Küsimuste abil tehtavad suhtlustegevused	12
3. Kus-küsimused suulises argivestluses	14
3.1. Kus-küsimuste vorm	14
3.2. Kus-küsimuste suhtlustegevused	16
3.2.1. Infosoov.....	16
3.2.2. Parandus	19
3.2.3. Pomin	20
3.2.4. Retoorilised küsimused	21
4. Võrdlus institutsionaalsete vestlustega	23
Kokkuvõte	24
Kirjandus	26
Summary	28
Lisad	30

Sissejuhatus

Küsilauseite uurimine ja liigitus eesti keeles on olnud suuresti kirjaliku keele põhine. Suuline keel kasutab aga samade funktsioonide täitmiseks tihti teistsuguseid konstruktsioone kui kirjalik keel. Seetõttu on ka küsimuste analüüsiks vajalik tüpoloogia, mis peegeldaks paremini suulise kõne küsimuste eripärasid. Käesolevas bakalaureusetöös tutvustatakse nii eesti kirjalikul kui ka suulisel keelel põhinevat küsimuste tüpoloogiat, kuid uurimuse taotluseks on käsitleda kus-küsimusi just suulises keeles. Täpsemalt on bakalaureusetöö eesmärgiks analüüsida kus-küsimuste vormi ja suhtlustegevusi argivestluses ning kõrvutada saadud tulemusi institutsionaalse suhtluse uurimistulemustega.

Suulise eesti keele küsimused on liigitanud vormi ja funktsiooni järgi Tartu Ülikooli suulise kõne uurimisrühm. Analüüsi juures on oluline nii küsimuste vorm kui ka nende funktsioon suhtluses. Vormiprobleemidele keskendub uurimisrühma 2009. aastal Keeles ja Kirjanduses avaldatud artikkel „Küsimused eestikeelses infodialoogis I. Küsimuste vorm“ (Hennoste jt 2009). Artiklile 2013. aasta alguses ilmunud järg „Küsimused eestikeelses infodialoogis II. Küsimused ja tegevused“ (Hennoste jt 2013) käsitleb juba konkreetseid suhtlustegevusi, mida erinevate küsimustega viia institutsionaalses suhtluses läbi viiakse.

Töö esimene peatükk annab ülevaate teoreetilisest taustast ning selgitab uurimuses kasutatavate meetodite – vestlusanalüüsi ja suhtluslingvistika põhimõisteid. Suures osas toetutakse kahele autorile: Emanuel A. Schegloffile ning Tiit Hennosteale, kellelt on muuhulgas ilmunud põhjalik suulise keele uurimist tutvustav artiklisari Akadeemias (Hennoste 2000).

Teine peatükk keskendub küsilauseitele. Esimeses osas antakse ülevaade kahest eesti kirjakeelel põhinevast küsilauseite tüpoloogiast, Metslangi (1981) ning EKG II (1993) omast. Teine osa keskendub Tartu Ülikooli suulise keele uurimisrühma küsimuste vormi ning funktsiooni tüpoloogiale, mis lähtub suulise keele eripäradest.

Empiirilises osas käsitletakse *kus*, *kust*- ja *kuhu*-küsimuste vormi ning funktsiooni suhtluses. Analüüsis kombineeritakse kvantitatiivset lähenemist ning kvalitatiivseid

suhtluslingvistika ning vestlusanalüüsi meetodeid. Analüüs jaguneb kahte peatükki: esimene alapeatükk annab ülevaate analüüsitud materjali vormieripäradest, teises alapeatükis käsitletakse *kus*-küsimuste hulgas esinenud suhtlustegevusi. Eraldi alajaotistes analüüsitakse nelja analüüsitud materjali hulgas esinenud suhtlustegevust: infosoov, parandus, pomin ning retoorilised küsimused.

Analüüs põhineb Tartu Ülikooli suulise eesti keele korpuse transkribeeritud vestlustest kogutud 80 *kus*-, *kust*- ja *kuhu*-küsimusel. Küsimused on võetud kahe või enama osalejaga mitteametlikest argivestlustest. Viimases peatükis võrreldakse saadud tulemusi eelpool mainitud kahe Tartu Ülikooli suulise kõne uurimisrühma artikli põhjal institutsionaalsetes dialoogides esinenud küsimuste kohta saadud andmetega.

1. Vestlusanalüüs ja suhtluslingvistika

Esimesena hakati suulise kõne süsteemsust uurima 1960. aastatel kui Berkley ülikoolis kasvas sotsioloogiast välja uus uurimissuund inimestevahelise spontaanse vestluse uurimiseks. Harvey Sacks, Emanuel A. Schegloff ja Gail Jefferson arendasid oma teadustöös välja mõisted erinevate suulise suhtluse ehitusüksuste ja nähtuste kirjeldamiseks, millest olulisemad on: voor, vooruehitusüksus, vooruliigendus, naabruspaar ja parandusliigendus. Keskseks mõisteks vestlusanalüüsis on kõnevoor, mis tähistab ühe kõneleja jätkuvat häälesolekut. Analüüsimisel ei keskenduta ainult üksikutele kõnevoorudele, vaid vaatluse alla võetakse kõnevoorude vahetumine, et seeläbi kirjeldada ja iseloomustada vestluse üldist ülesehitust. Need mõisted aitasid mõtestada suulist suhtlust. Tõestati, et selles kehtivad tõepoolest reeglipärasused, ning suulise kõne puhul ei ole tegu lingvistilise kaosega nagu esmapilgul võib tunduda. (Kasterpalu, Gerassimenko 2006: 112)

Vestlusanalüüsi üks põhimõtteid on uurida loomulikku suhtlusolukorda situatsioonides, mis ei ole uurimise jaoks esile kutsutud, vaid mis esineksid ka väljaspool uurimissituatsiooni oma loomulikus keskkonnas. Suhtlusest salvestatakse kas audio- või videomaterjali, mis seejärel transkribeeritakse. Transkribeerimise käigus on uurijal võimalus teha juba esmaseid tähelepanekuid, samuti teeb ta transkribeerimist alustades juba esimesed uurimist mõjutavad otsused valides, millistele keelenähtustele transkribeeringus keskenduda, ning millised jätta tagaplaanile. Seejuures ei tohi unustada, et transkribeering on siiski vaid teisend ning primaarseks uurimismaterjaliks peaks siiski jääma lindistus. (Kasterpalu, Gerassimenko 2006: 113)

Sotsioloogiast välja kasvanud vestlusanalüüsi meetodid ja põhimõtted võimaldasid välja areneda suhtluslingvistikal (*interactional linguistics*), mis keskendub vestlusanalüüsi meetodeid kasutades loomulikus suhtlussituatsioonis erinevate keelejoonte analüüsile, jättes muud suhtlust juhtivat tegurid tagaplaanile. Suhtluslingvistika põhimõtte kohaselt pole suhtlus vaid ühe inimese looming, vaid on tugevalt mõjutatud paljudest erinevatest teguritest (eelnev ja järgnev tekst, silmside, vestluspartneri panus vestlusesse jne). Analüüsi fookuses on erinevate keeleliste vahenditega läbi viidavad suhtlusfunktsioonid vestluses. Meetod annab võimaluse

uurida kultuurispetsiifilisi jooni suhtluses ja sellega seotud konkreetsete keeleliste vahendite valimise osalejate poolt erinevates suhtlussituatsioonides. Erinevate keelte võrdlusele keskenduvad uurimuste puhul on vaatluse all see, millised vahendid on antud keeles, et teatud suhtlustegevusi läbi viia ning kuidas erinevates keeltes avalduvad samad suhtlussituatsioonid erinevate keeleliste vahenditega. Keel töötab kui vahend selleks, et läbi viia sotsiaalne situatsioon, kõne on selle tegevuse produkt. Põhiuurimusküsimused suhtluslingvistikas lähtuvad kas konkreetsetest keelelistest vahenditest või suhtlustegevustest ning võtavad vaatluse alla nende omavahelised suhted. (Couper-Kuhlen, Selting 2001: 2–3)

Vestlusanalüüs ja suhtluslingvistika lähtuvad vestluse analüüsimisel vooruliigendusest (*turn-taking organization*), järjekorraliigendusest (*sequence organization*), parandusliigendusest (*repair organization*) ning suhtlustegevuste moodustamise liigendusest (*action formation*). Need liigendused võtavad arvesse suulise keele eripärasid võrreldes kirjalike tekstidega. Kui kirjalikku teksti iseloomustab eelkõige redigeeritus, siis suulise kõne puhul on tegu oma olemuselt palju spontaansema tekstiga. Suulist kõnet iseloomustavad dialoogilisus, teksti esitamise kiirem tempo, kõne esinemine vahetus suhtlussituatsioonis, tagasikeeramatus, kustutamatus ning lineaarsus. (Hennoste 2000a: 1149)

1.1. Vooruliigendus

Vooruliigendus jagab vestluse kõnevoorudeks kui vestluse põhiüksusteks. Kõnevoor on ühe kõneleja jätkuv häälesolek, mida vestluses osalejad tunnetavad tervikliku üksusena. (Hennoste 2000c: 2228–2229) Kõnevoor koosneb vooruehitusüksustest (*turn constructional unit* e TCU). Vooruehitusüksuseks võib olla kas sõna, fraas, osalause või lause ning neid võib ühes kõnevoorus esineda rohkem kui üks. Pärast iga vooruehitusüksust on tekstis voorusiirdekoht. Voorusiirdekohtades (*transition relevance place* e TRP) toimub arutus selle üle, kes esitab järgmise vooruehitusüksuse. Voorude piirid paneb paika intonatsioon, grammatika ja semantika, millest oluliseimal kohal on intonatsioon. (Hennoste 2000c: 2231–2232) Kõneleja annab märku ühe üksuse lõppemisest intonatsioonikontuuriga või mõtte takerdumist osutavate vahenditega (Hennoste 2000a: 1136).

Vooruvahetus tähistab vestluses kõneleja vahetust, mida juhib vooruvahetusemehhanism. Vooruvahetusemehhanism hõlmab endas reegleid selle

kohta, kuidas kõnevoorud vahelduvad ning kuidas valitakse vestluses järgnev kõneleja. Vooruvahetus allub kindlatele reeglitele, mille kohaselt parasjagu hääles olev kõneleja valib vooru lõppedes uue kõneleja. Kui ta seda ei tee, on ükskõik millisel teisel kõnelejal õigus ennast ise järgmiseks kõnelejaks valida. Kui ka teine reegel ei käivitu, võib eelmise vooru kõneleja rääkimist jätkata. Ideaalse vooruvahetuse puhul on voorude vahetumine sujuv. Tihiti võib vooru edasiandmine toimuda lisaks sellele aga ka pausiga, pealerääkimisega või otsarääkimisega. (Hennoste 2000c: 2228–2229)

1.2. Järjekorraliigendus ja naabruspaarid

Teatud kõnevoorud ootavad enda järele teatud liiki järgnevat kõnevooru. Kaks üksteisele järgnevat vooru moodustavad omavahel eriti tugevaid sidemeid. Selliseid üksteisele järgnevaid kõnevoore nimetatakse naabruspaarideks (*adjacency pairs*). Naabruspaar koosneb esi- ning järelliikmest, mille esitavad vestluses eri kõnelejad. Teatud esiliikmele peab järgnema teatud liiki järelliige (tervitusele järgneb vastutervitus, küsimusele järgneb vastus). Kui esiliikmele ei järgne koheselt järelliiget või järgnenud järelliige on sobimatu, tunnetatakse seda kõnes kui normi rikkumist. Esi- ja järelliikme vahetu järgnevus tagab vestluse katkematus. (Hennoste 2000c: 2236–2237)

Kõnelejal on võimalik suhtluses valida järelliikmena mitme ebavõrdse variandi vahel. Mõned neist valikutest esitatakse viivitusega või koguni välditakse neid, teised esitatakse ilma viivitusega või vaid vähese viivitusega. Sellist olukorda seletatakse eelistusjärjestuse (*preference organization*) mõiste abil. Viivitusega esitatud valikuid suhtluses peetakse eelistatud tegevusteks. Eelistusjärjestuse käsitus näitab, kuidas valikud, mida kõnelejad suhtluses teevad on tugevalt seotud kõne sotsiaalse poolega. Teatud valikuid nähakse suhtluses problemaatilistena ning nende vormistamine kõnes nõuab teistsugust trajektoori kui eelistatud valiku vormistamine. Nii eelistatakse eelmise vooruga nõustumist mittenõustumisele ning ettepaneku vastu võtmist sellest keeldumisele. Mitte-eelistatud tegevused kõnes nõuavad pikemat vormistamist ning läbimõtlemist selleks, et pehmedada valiku problemaatilist iseloomu. (Liddicoat 2007: 110–111)

1.3. Parandused suulises vestluses

Kuigi vestluse ideaalvalemi puhul järgneb esiliikmele koheselt järelliige, esineb kõnes tihti kuulmise või arusaamisega seotud probleeme, mis takistavad kõnelejal sobiliku järgmise vooru esitamist. Kõik kõnes esinev võib anda põhjust paranduseks või täpsustuseks. Süsteemi, millega vestlejad kõnes ette tulevaid probleemseid kohti redigeerivad, selgitatakse parandusliigenduse mõiste abil (*repair organization*). (Schegloff 2007: 100)

Vigase üksuse ümbertegemiseks katkestab kõneleja mingi konstruktsiooni ja teeb selle ringi kas parandamise, lisamise või loobumisega. Vahendid paranduste läbiviimiseks kõnes on süsteemsed. Kõnelejal võimalik edasilükkamiseks pidada kõnevoorus paus, lükates nii vastamist edasi või täita see paus mingi keelelise või mittekeelelise täiteainesega. (Hennoste 2000a: 1136)

Schegloffi, Jeffersoni ja Sacksi parandusalgatuste tüübistiku järgi jagunevad parandused lähtudes nii paranduse algatajast, kui ka paranduse läbiviijast enda algatatud eneseparandusteks, partneri algatatud eneseparandusteks, enda algatatud partneriparandusteks ning partneri algatatud partneriparandusteks. (Schegloff jt 1977: 365)

Enda algatatud parandused võivad asuda sama vooru sees, järgnevas voorusiirdekohas või probleemsele voorule sama kõneleja järgnevas voorus (Schegloff jt 1977: 366). Partneri poolt algatatud parandused moodustavad parandussekvents, mis koosneb vähemalt kahest liikmest: paranduse algatamise ja paranduse läbiviimise voorudest (Schegloff jt 1977: 369). Partner peab määratlema parandust vajava tekstiüksuse, et eelnev kõneleja saaks teha vajaliku paranduse. Seega on partnerialgatatud parandus pikem ja hõlmab vähemalt kaht vooru. Partneri algatatud parandused võivad tekstis esineda vahetult pärast ükskõik millist kõnevooru. Sellised partneri algatatud parandused on enamasti küsimused, mis moodustavad kõnes esiliikme, millega valitakse järgmise kõnelejana välja probleemse lausungi esitaja, kelle ülesanne on probleemset kohta kõnes tagantjärgi redigeerida. (Schegloff 2007: 101–102)

Kõige rohkem esineb kõneleja enda algatatud ja läbi viidud parandusi, kõige vähem vestluskaaslase algatatud ja läbi viidud parandusi. See on seletatav eelistusjärjestusega: võimalused tekstis läbi viia eneseparandust eelnevad partneri

võimalusele algetada tekstis parandust. Parasjagu kõnes olev vestleja võib ilma voo-
lõpetamata kohe teha ka paranduse. Alles juhul kui ta seda ei tee, avaneb selleks
võimalus vestluspartneril. (Schegloff jt 1977) Sama kinnitavad andmed Krista
Mihkelsi bakalaureuse- ja magistritöö aluseks olevatest argivestlustest ja erinevat
tüüpi ametlikest vestlustest, kus esines 144-st vaid 10 juhul partneri poolt läbiviidud
parandusi, ülejäänud juhtudel jäeti parandusõigus probleemse lausungi esitajale
endale (Mihkels 2013: 28).

1.4. Suhtlustegevuse moodustusviis

Vooruliigenduse, naabruspaaride ja järjekorraliigenduse kõrval on vestlusanalüüsis
olulisel kohal ka suhtlustegevusi puudutav kõne liigendus. Selline liigendus
võimaldab uurida teatud keeleliste vahendite ning teatud suhtlustegevuste vahelist
seost.

Erinevalt kõneakti teooriast ei alustata analüüsi mitte tegevuste klassifikatsioonist,
vaid lähtutakse konkreetsest kõnevoorst endast ja püütakse võimalikult täpselt paika
panna, milliseid suhtlustegevusi selle vooriga on tahetud teha. Seejuures võib üks
vooriehitusüksus väljendada mitut tegevust. Nii võib informatsiooni küsimise
funktsiooni kõrval avalduda ka palve, kahtlus vms. (Schegloff 2007: 7–8)

Vestluses osalejatel on üldjuhul kõnealusele infomatsioonile erinev ligipääs.
Kõneleja episteemilisest staatusest (*epistemic status*) oleneb see, kas küsimust
tõlgendatakse küsimusena või infot edasi andva üksusena. Madalama episteemilise
staatusega kõneleja tõlgendab küsilausungit infoandjana, kõrgema episteemilise
staatusega kõnelaja aga tõlgendaks sama lausungit infosoovina. Juhul kui
vestluspartnerid tõlgendavad episteemilist staatust erinevalt, tekivad vestluses
probleemid ja takistused. (Hennoste 2012: 674)

2. Küsilause

Küsilause on hüüd-, käsk-, soov- ja väitlause kõrval üks lauseliikidest. Küsilause all mõistetakse harilikult lausungit, mis tuleneb informatsiooni puudumisest või selle vähesusest ja omab eesmärgi see lünk teadmistes täita. Küsimuste liigitamise puhul on olulisel kohal vorm, samuti aga ka küsimusele antav vastus.

Eesti keele grammatika II jaotab vormist lähtudes eesti keele küsilauseid valik- ehk alternatiivküsilauseteks ning eriküsilauseteks. Arvesse võetakse ka seda, kas võimalikud vastused on küsimusega juba ette määratud. Eriküsilause puhul paikneb lause algul küsituum, mis võib olla nii küsisõna kui ka küsisõnaga algav küsifraas. Küsituum määrab ära vastuslause süntaktilise ja semantilise struktuuri. Vastus peab lauseliikmena olema sama, kui küsituum, mida ta asendab. (EKG II 1993: 170-171)

Teine oluline küsilausete käsitus eesti kirjakeeles tuleb Helle Metslangilt, kes tõstab alternatiivküsilausete liigist välja veel kolmanda – üldküsilausete liigi. Lähtudes vormist ja küsimusele oodatavast vastusest jaotab Metslang küsilauseid järgmiselt (Metslang 1981: 13–14):

- Üldküsilause, mis ootavad kas jaatavat või eitavat vastust ning mis vormistatakse harilikult küsipartikliga *kas*. Küsilause lõppu võib partikli *või* abil rinnastada ka eituse.
- Alternatiivküsilause, mille puhul antakse vastajale valida lause eritähenduslike variantide vahel. Tavaliselt vormistatakse alternatiivküsimus partikli *kas* abil ning rinnastatavad alternatiivid rinnastatakse *või* abil. Vastus seisneb ühe alternatiivi väljavalimises.
- Eriküsilause vormistatakse lause alguses asuva küsifraasiga. Vastuseks oodatakse lauset, mis asendab küsifraasi täistähendusliku fraasiga.

2.1. Küsilause käsitus suulises kõne uurimisel

Kuigi küsimust võib käsitleda kui kõneleja eesmärgi täita oma teadmistes mingi lünk, tehakse küsilausega infosoovi kõrval ka palju teisi sotsiaalseid tegevusi. Nii on lausungiga, mille üheks rolliks on infosoov, võimalik samaaegselt väljendada ka seisukohti, esitada soove või algatada parandusi. Need küsimuse kõrvaltegevused ei

esine suhtluses sporaadiliselt, vaid on regulaarne osa küsilausungite ülesehitusest. (Hennoste 2012: 675)

Kirjakeelel põhinevad klassifikatsioonid ei pruugi olla sobilikud suulise keele analüüsimiseks. Seda silmas pidades kohandas Tartu Ülikooli suulise keele uurimiserühm küsimuste vormil põhinevat liigitust eesti keele suulise keele jaoks. Esialgu eristati kolm rühma oodatava vastuse tüübi ja küsimuse vormi järgi, jagades küsimused avatud, alternatiiv ja *kas*-küsimusteks. Küsimusi liigitades võeti arvesse küsimuste vormi, tegelikku vastust küsimustele ning küsija eeloletuste peegeldamist küsimuses. Edasisel analüüsil konkreetsete dialoogide abil jõuti tüpoloogiani, kus on esindatud kuus erinevat küsilausete rühma (Hennoste jt 2009: 344-345):

1. Avatud küsimused (küsimused vormistatakse erinevate küsisõnadega ning neile antakse vastuseks infot)
2. Alternatiivküsimused (küsimused vormistatakse küsisõna *kas* ja selle alternatiivide abil ning esitatakse valimiseks alternatiivid)
3. Suletud *kas*-küsimused (küsimus vormistatakse küsisõna *kas* ja selle alternatiivide abil, vastuseks on jaatus/eitus)
4. Vastust pakkuvad küsimused (küsimuses on väljendatud küsija arusaam või oletus võimaliku sobiva vastuse kohta)
5. Jutustavad *kas*-küsimused (samuti vormilt *kas*-küsimused, millele aga ei vastata jaatuse ega eitusega, vaid antakse infot)
6. Muud (küsimused, mis analüüsijate arvates ei mahu ühessegi olemasolevasse rühma, lisaks mitmesugused analüüsimatud näited)

Antud töö seisukohast on oluline avatud küsimuste rühm, kuhu liigituvad kõik analüüsitud *kus*-, *kust*- ja *kuhu*-küsisõnadega vormistatud küsimused.

2.2. Küsimuste abil tehtavad suhtlustegevused

Küsimuste liigitamisel on vormi kõrval oluline ka küsimuste roll suhtluses. Küsimuse roll väljendab seda, mis eesmärgi konkreetne küsimus suhtluses täidab. Suhtlustegevuste abil analüüsides ilmneb, et küsimustega on võimalik infosoovi ehk küsimuse pärisrolli kõrval edasi anda palju enamat. Nii võib vormi poolest küsilausena esinev kõnevoor tegelikult töötada tekstis kui parandusalgatus. Kuulajal on näiteks võimalik küsimuse abil pöörata oma vestluspartneri tähelepanu talle segaseks või arusaamatuks jäänud tekstiosale, ning õhutada sel viisil paranduse läbiviimist. (Hennoste jt 2013: 8)

Suhtlustegevuste analüüsiga tegeleb Euroopas Max Plancki psühholingvistika instituut, kus läbiviidud uuring argivestlustes esinevate küsimuste ning vastuste vormi ja funktsiooni kohta hõlmas kümmet erinevat keelt (Stivers 2010: 2772). Põhinedes Max Plancki projekti liigitusel jõudis Tartu Ülikooli suulise keele uurimisrühm järgmise suhtlusfunktsioonide liigituseni (Hennoste jt 2013: 8–10):

1. Infosoovi abil soovitakse täita lünk teadmistes ja vastuseks oodatakse konkreetset informatsiooni. Sellesse rühma kuuluvad küsimused, mille põhitegevus on infosoov, välja jäetakse sekundaarküsimused, sealhulgas primaarset suhtlustegevust sisse juhatavad eelküsimused ning lisainfo hankimiseks mõeldud vaheküsimused.
2. Partneri parandusalgatus tuleneb vestluses kuulaja poolt leitud probleemist kõneleja jutust. Kuulaja tähistab probleemi küsimusega, millele vastates viib probleemi põhjustaja läbi paranduse. Lähtudes paranduse läbiviimiseks kasutatud vahenditest, on parandusalgatused jagatud viide rühma, mis erinevad üksteisest probleemi lokaliseerimise täpsuse poolest. Avatud algatused ei määratle probleemkohta. Täpsemalt lokaliseerivad probleemkoha avatud küsimused. Avatud küsimusi vormistatakse erinevate küsisõnade abil, mille hulka kuuluvad ka antud töös vaatluse all olevad *kus*-küsisõnad. Veel täpsem määratlus saavutatakse probleemset kohta korrates küsisõnaga või ilma. Samuti on partneril võimalik väga täpselt ära märkida tekstis esinev probleemkoht esitades eelnevale voorule omapoolse tõlgenduse.
3. Kinnituse soovi rühma kuuluvad vastust pakkuva *kas*-küsimusena vormistatud küsimused, millele oodatakse vastuseks kinnitust.

4. Hinnang vormistatakse nagu kinnituse soovgi vastust pakkuva *kas-*küsimusega ning ootab partnerilt nõustumist.
5. Ettepanek/pakkumine/soov on suhtlustegevus, mille hulka kuuluvad verbaalset vastust ootavad küsimuse vormis ettepanekud, pakkumised ja soovid. Antud rühmast arvatakse välja direktiivid, mille eesmärk on esile kutsuda partneri poolset füüsilist tegevust.
6. Retooriliste küsimuste rühma liigitatakse küsimused, mis ei oota partnerilt vastust, kuid võivad eeldada reaktsiooni.
7. Pominat hulka arvatakse endale suunatud küsimused, mis ei oota partneripoolset vastust ega reaktsiooni.
8. Muu rühma kogutakse küsimused, mis eelpool kirjeldatud suhtlustegevuste rühmadesse ei sobi.
9. Vastuse tingimuste täpsustamise rühm Max Plancki projekti liigituses ei esine. Rühm kerkis eraldi rühmana välja jaotisest „muu“. Vastuse tingimuste täpsustamine erineb parandusalgatusest selle poolest, et selle esitab alati osaleja, kellele küsimus on suunatud. Erinevalt parandusalgatusest ei tulene vastuse tingimuse täpsustamine kuulmis- või mõistmisprobleemist, vaid töötab kui abivahend küsijale, millega selgitatakse välja lisatingimused, mis aitaksid esialgsele küsimusele paremini vastata.

Kõiki eelpool loetletud suhtlustegevuste liike ei ole võimalik leida *kus*-eriküsimuste hulgast. Mainitud funktsiooniliikidest esines analüüsitud 80 küsimuse hulgas infoküsimusi, parandust, retoorikat ja pominat.

3. *Kus*-küsimused suulises argivestluses

Analüüsitud materjal koosneb 80 suulises argivestluses esinevast küsimusest. Küsimuste hulka on arvatud nii *kus*-, *kuhu*- kui ka *kust*-küsimused. Järgnevalt jaotan analüüsi kaheks alapeatükiks: esimeses lähtun analüüsil küsimuste vormist ning teises võtan vaatluse alla *kus*-küsimustega sooritatavad suhtlustegevused (transkriptsioonimärgid vt lisa 1).

3.1. *Kus*-küsimuste vorm

Ülekaalukalt esines 80 analüüsitud näite hulgas (vt lisa 2) *kus*-lauseid, mida oli kokku 64. *Kust*- ja *kuhu*-küsilauseid esines vähe, vaid vastavalt 12 ja 4 juhul. Kõikide küsimuste hulgas esines 81% lausega moodustatud ning 19% fraasiga moodustatud küsimusi.

Suulisele keelele omaselt esineb ka küsimuste vormistamisel erinevusi kirjakeelest. Kahel puhul esines küsisõna koos küsipartikliga *vä*. Ühe vooru sisse on vormistatud kaks üksteisele vahetult järgnevat küsimust, kusjuures viimane pakub välja juba potentsiaalse vastusevariandi. Sarnaselt Hennoste kirjeldatud *mis*-küsisõnaga konstruktsioonile sulavad *kus*-küsisõna ja *vä*-küsipartikliga moodustatud küsimused kokku üheks tervikuks (Hennoste 2000b: 1798).

(1)

→T: a **kus** te siis `elasite seal kooli `juures kohe=vä. (1.2) to=a=to- `too aeg.

I: < ää (.) tähendap=hh > (1.2) me elasime nagu `kolmes (0.4) kee- (0.6) noh ütleme jah, `mina olen eland `kolmes kohas seal. (2.3) < `kõigepealt elasime (2.8) `õrna ööbiku majas, (2.2) Gustav (.) `Vulf, (1.7) a=tal:=öö > `naine oli `elus `tol ajal, (4.9) seal oli meil: `kahetoaline `korter,=hh (3.5) < siis elasime `Pärna tänaval kus oli (4.4) `ühetoaline vist oli > aga ta oli väga `suur. (2.0) ta sai mingite `asjadega seal nagu mitmeks `osaks `jaotada, (0.3) .hhhhhhhh ja `pärast siis seal `kooli kõrval jah `Hariduse tänaval ka `kahetoaline.

Näites (1) vormistab kõneleja T oma küsimuse kaaskõnelejale küsisõnaga *kus*, millele vormistab kohe järgi täpsustava *vä*-partikliga küsimuse. *Vä*-partikliga küsimuseosa pakub kaaskõnelejale ette võimaliku vastusevariandi ning võimaldab küsimuse

esitajal edasise vestluse käiku suunata. Kõneleja I alustab küll pika loeteluga erinevatest elukohtadest, kuid lõpetab vooru vastates otseselt kõneleja T algsele küsimusele. Küsimust võib tõlgendada kui infosoovi, kuid *vä*-partikliga moodustatud küsimuseosa ning järgneva vastusvooru põhjal võib oletada, et tegu on lisaks sellele ka kinnituse otsimisega.

Vähesel määral esines ka küsifraase: *kus kohas, kus peale, kus kandis, kust koha pealt*. Sellist vormistust võib tõlgendada kui lisarõhu andmist küsimusele. Näites (2), saades kinnituse sellele, et vestluspartnerit tõepoolest võib linnast leida, esitab kõneleja U järgmise küsimuse. Seekord on küsimuse eesmärk kohta veelgi täpsustada. Esialgne vastus linnas olemise kohta on liialt hägune ning nõuab uut ümbervormistatud küsimust.

(2)

U: [k]as 'linnas ka=liigud ringi või.

(0.8)

E: mul=ongi reede 'eksam {-}.

→U: **kus** 'kandis

E: {mln} pea hoon-. ((kolksatus))

3.2. *Kus*-küsimuste suhtlustegevused

Kõiki eelpool loetletud küsimustega tehtavaid suhtlustegevuste liike ei ole võimalik leida *kus*-eriküsimuste hulgast. Antud analüüsi 80 *kus*-küsimust jagunesid nelja suhtlustegevuse vahel: infosoov (39), retooriline küsimus (27), partneri parandusalgatus (8) ning pomin (6).

Järgnevas analüüsis võtan näidete abil vaatluse alla kõik neli *kus*-küsimuste hulgas esinenud suhtlustegevuste liiki.

3.2.1. Infosoov

Kõige lihtsamini tuvastatav suhtlustegevus on infosoov, mille abil soovitakse täita lünk oma teadmistes. Vastuseks küsimusele oodatakse konkreetset informatsiooni. *Kus*-, *kust*- ja *kuhu*- küsimuste puhul oodatakse vastuseks enamasti kohta puuduvat informatsiooni (vt näited 3 ja 4), kuid on võimalik teha päringut ka näiteks viisi (vt näide 5) või aja kohta (vt näide 6). Infosoovi küsimusi on võimalik vormistada nii lause kui fraasina, kuid eelistatud on lausega vormistus. Kõikidest infosoovi küsimustest (39) esines fraasiga vormistatud infosoovi küsimusi vaid 4 korral. Kõikidel puhkudel oli fraasiga tehtud küsimus tugevalt seotud eelneva kõneleja vooruga.

Infosoovi küsimusi esines analüüsis 39 korral, mis moodustab kõikide küsimuste hulgast 49%. 33 *kus*-infoküsimuste puhul oodati vastuseks kohta puuduvat informatsiooni. 5 juhul oli tegu viisi puudutava küsimusega ning ühel juhul võib küsimust tõlgendada kui aega puudutava informatsiooni saamiseks esitatud küsimust.

(3)

S: meil on homme `vaba.

(.)

P: sul on homme `vaba=vä. (.) `VABA PÄEV.

S: äqä (0.5) õhtu.

P: `õhtu `vaba. (.) et=ei `õpi [jah.]

S: [enam] ei pea `autosse minema.

P: .hh aa mis (.) mis `kellast, (.) sul siis `vaba on `neljast=vä.

(1.5)

S: kahest.

P: siis sa saad `trenni minna.

(0.5)

→S: **kuhu**.

(.)

P: ükskõik lähed (.) Võlumaale `aeropsi.

(1.5)

S: *(sinna on üldse) `tasuta muidu. *

Näide (3) on selge infooovi küsimus. Küsimusega palutakse asukohta puudutavat informatsiooni, mille kohta küsijal informatsioon puudub. Vastusvooruga pakutakse küsimuse esitajale välja üks võimalik asukoht treenimiseks. Võib väita, et nii küsimus- kui ka vastusvoor on olnud edukad. Kõneleja S võtab kaaskõneleja voorust saadud informatsiooni arutlusele ning viib küsimusega alustatud teemat edasi tagades nii vestluse järjepidevuse.

(4)

L: ma `mõitlesin et see ä `koht oleks nii `anna mulle `raam. (.) [see koht]

→S: [kus `raam] on.

L: `raam on `seal. (.) ((küünitab)) a ma võin `ise ka võtta. (.) see `koht (.) `pilt oleks ilus siia `mapi `sisse panna.

(.)

S: mhmh.

(.)

Näide (4) puhul on samuti tegu infooovi eesmärgil esitatud küsimusega. Erinevalt aga eelnevast näitest, esitatakse siin küsimus mitte fraasi- vaid lausevormis. See võib tuleneda pealerääkimisest eelnevale voorule, mille puhul võib lausega vormistatud küsimus olla kaaskõnelejale selgemini mõistetav kui üksik küsifraas. Ka järgnev vastus antakse täislausega. Kontekstist võib oletada, et raam võib olla kaaskõneleja nägemisulatuses väljas. Kõneleja L ei täpsusta siiski lausega raami asukohta, vaid pakub ennast ise raami üles võtma.

Kus-küsisõna ja tema käändeliste vormide abil on võimalik läbi viia ka muid päringuid peale kohaküsimuste. Järgnevas näites (5) ei tähistata kus-küsisõna kohta, vaid pigem on antud küsimuse funktsioon saada infot viisi kohta. Üks vestluses

osalejatest on haigestunud, tema vestluspartner esitab *kust*-küsimuse haiguse põhjuse teadasaamise eesmärgil. Küsimusele järgneb pikem seletus selle kohta, mis võis haiguseni viia. On selge, et küsimusega ei oodatud seletust selle kohta, millises füüsilise maailma punktis haigus on omandatud, vaid just haiguse omandamise viisi kohta.

(5)

→U: 'kust=selle 'nohu=siis kinni püüdsid, * 'kes püüdis kinni. * 'nohu.

(1.0)

E: {---} õhtul akkas {--} vett välja ajama ja eile oli [{---}]

U: [aa Tarvo]=oli=ju 'ka 'enne=seda
['aige.]

E: [ta oli] 'jaa enne seda [{--}]

{-}: [{--}]

U: {--} nagu 'kripiga se lugu.

(0.8)

E: ma=i='oska öelda, 'nohu 'viirus.

U: ei noh {-}

(0.5)

E: se=võtab [kuidagi]

U: ['Tarvo] rääkis mulle need sünd'roomid mis=tal=olid=et, need on {-}
'kripi sünd'roomid.

Analüüsitud materjali hulgas leidis üks *kus*-küsimus, mida võib tõlgendada kui aega puudutava informatsiooni päringut. Näites (6) võiks küsimusvoor üksikult oletada ka koha-vastust. Järgnev vastusvoor annab aga vastuseks aega puudutavat informatsiooni, vastus on kiire ja lühike. Sellele järgnevast voorust võib eeldada, et vastus on partneri jaoks ootuspärane ning ta on saanud informatsiooni, mida oma esialgse küsimusega otsis.

(6)

L: see: `Madli `Püür oli ka seal. ((söömise helid))

M: mhmh.

(.)

L: kus=sa `tead.

(.)

M: ei ma=ei `teagi. [m(h)m sa `ütsid ju enne.] (ei:.) sa `ütsid=enne, (0.5) et `Madli
`Püür oli seal.

(.)

L: [(---)]

→L: `kus ma sulle `ütlesin seda.

M: präägu. (0.5) natuke aega `tagasi. a `Madli `Püür ja need läksid `rongiga.

(.)

L: ah=jaa, loomu`likult.

3.2.2. Parandus

Analüüsitud küsimustest 10% olid oma funktsioonilt parandusalgatused. *Kus*-küsimuste hulgas esines vaid raskuskohta lokaliseerivaid parandusalgatusi. Paranduse abil on võimalik tähistada vestluses probleemkoht ning seejärel see parandada tagades nii vestluse järjepidevuse.

Partneri poolt algatatud parandusalgatused liigitatakse parandusteks, millele oodatakse vastuseks infot ning parandusteks, millele oodatakse vastuseks kinnitust. Viimased moodustatakse kasutades *kas*-küsimust ning antud analüüsis ei esine. Infot ootavad parandused jagunevad avatud parandusalgatusteks ning raskuskohta lokaliseerivateks parandusalgatusteks. Antud analüüsis esines parandusi kaheksal korral, kõikidel juhtudel oli tegu raskuskohta lokaliseerivate parandusalgatustega, mis tuleneb ilmselt *kus*-küsimuse spetsiifilisusest.

Näites (7) üritab kõneleja T saada informatsiooni oma vestluspartnerilt *kus*-küsimuse abil. Esimesele küsimusele saadud vastus ei ole aga rahuldav, ning nõuab uue küsimuse vormistamist. Ka teine *kus*-küsimus ole kõneleja T jaoks lõplikult rahuldav ning peetakse vajalikuks täpsustada vastust veel saadud informatsiooni kordamisega. Alles siis kui ka kordusele on saadud kinnitav reageering, minnakse edasi uue teema juurde.

(7)

K: et: (0.5) Aili Peeter `käisid eelmine (.) laupäev (.) se `Riivo käis re`monti
tegemas meil=ja `l:agi on ära: tehtud. (.) lakke on pandud niukene (.) `asi.

→T: ota `kus kohas,

K: mõlemas toas.
(0.5)

→T: k:e- **kus** teil.

K: Põltsamaal.

T: Põltsamaal=

K: =jah

Paranduste puhul eelistati selgelt fraasiga vormistatud küsimusi, vaid ühel juhul oli tegu lausega moodustatud küsimusega (*P: mis lo-kus `loetakse.*). Raskuskohta lokaliseerivad parandused on tugevalt seotud eelneva vestlusega. Seetõttu piisab probleemse kohta tähistamiseks üksikust fraasist ilma täpsustava lauseta.

3.2.3. Pomin

Pominaid esines analüüsitud lausete hulgas 6 juhul, kõik vormistatud lausetena. Pomina puhul on küsimus suunatud vaid kõnelejale endale ning ei oota partneripoolset reageeringut. Näide (8) puhul on tegu tüüpilise pominaga. Pominana esinev küsimus on esitatud vaikselt toonil kui ülejäänud kõnevoor. Kõneleja M hoiab kasutades pominat kõnevooru enda käes üritades meenutamise abil jõuda talle vajaliku informatsioonini. Kui vajalik informatsioon on leitud, annab kõneleja vooru üle kaaskõnelajale ning vestlus saab jätkuda.

(8)

M: % kule `isa:, % (.) kuidas sulle `meeldivad need `maitseained.

Ar: kule, ä `üks oli jõe=`vahva, see`sama. ((osutab Mareti käes olevale maitseainetopsile))

M: `see=vä.`

Ar: jah.

Ai: `mis see on.

M: see on see `oregon.

Ar: oregon.

M: `estragon.

Ar: estragon.

Ai: estragon.

Ar: * väga=`huvitav *

Ai: vot `seda ma võibola panin eelmine aasta `taime, aga mul läksid kõik taimed

nagu `võsa ja=sis,

(.)

Ar: ((kõhatab))

Ai: lõppesid.

→M: mhmh a seda `jahvatatud muskaatpähkel, see=on=sis (1.0) * **kus**=`peale ma
seda `panin *, ((loeb silti)) ah ri- `riisi ja * selle *,

Ar: mhmh ((koputab maitseainetopsi vastu lauda)) (0.8) seda pannakse vist
`maksale,

M: mhmh (0.5) mingi `liha[le]

3.2.4. Retoorilised küsimused

Retoorilised küsimused moodustasid infosoovi küsimuste kõrval teise suure rühma esinedes analüüsis 27 korral (34% kõikidest lausetest). Nii pomina kui retoorilise küsimuse puhul ei oodata vestluspartnerilt otsest vastust, küll aga erineb retooriline küsimus pominast selle poolest, et vestlus on siiski suunatud kaaskõnelejatele ning ootab vastuseks mingit reageeringut või hinnangut. Retoorilisi *kus*-küsimusi on võimalik vormistada nii lause (23) kui fraasina (4), kuid eelistatakse lausega vormistust.

Põhjuseid, miks retoorilisele küsimusele ei oodata vastust on mitmeid: retooriline küsimus võib esineda monoloogis; vastus peitub enamasti juba küsimuses endas ja selle uuesti sõnastamine on tarbetu. Küll võib aga retoorilisele küsimusele oodata reageeringut mitteverbaalsete toimingutena. Vastusena retoorilisele küsimusele võib esineda väitega nõustumine või mittenõustumine. tihti järgneb Järelliikmena retoorilisele küsimusele samameelsuse osutamine. Olgugi, et retoorilisele küsimusele ei oodata vastust, vormistatakse need siiski küsimusena, eesmärgiks ilmselt sisu pehmendav mõju. (Laanesoo 2010: 22, 26–27)

(9)

M: `võisupp on ka kindlasti hea.

K: aga aga siin on tegelt `üks kallis asi vaata=sin. (.) ta räägib et seda tuleb lauale
anda `praetud saia kuubikutega, aga aga

→M: a **kust** võtab `vaene inimene `saia.

→K: jah sest üliõpilane on ju teatavasti `veel vaesem ühiskonnakiht kui: nagu see:
nii öelda `kõige vaesem üli- ühiskonnakiht, kes rasvavõru suu ümber (.)

neljatoalistes kesklinna korterites praalivad. (1.8) nii öelda
perso`naalpensionärid=vot `nemad peaksid sööma (.) seda `kapor levešit või
tillisuppi. (0.5) (a) **kus** sa sellega.

M: mina tahaks seda

K: nemad söövad `muna [ja majoneesi.]

M: [`peilö vöšekit.]

Näites (9) esineb järjestikustes kõnevoorudes kaks erinevat retoorilist küsmust, esimene neist on vormistatud lausega, teine fraasiga. Vestlus on üsna emotsionaalne ning peegeldab tugevalt kõnelejate suhtumist antud teemasse. Kumbki küsimus ei oota vastuseks kohta puudutavat informatsiooni, olgugi, et tegu on vormi poolest *kus*-küsimustega. Võttes arvesse järgnevaid kõnevoore võib öelda, et kaasvestlejad on antud küsimusi tõlgendanud kui retoorilisi küsimusi. Esimese retoorilise küsimuse puhul annab kõneleja M käsil olevale teemale negatiivse hinnangu. Kõnevooru üle võttes reageerib järgnev kõneleja K eelneva kõnevooriga nõustudes. Oma kõnevooru lõpetab ka tema retoorilise küsimusega.

4. Võrdlus institutsionaalsete vestlustega

Uuringust eesti institutsionaalsete vestluste kohta selgus, et 82% avatud küsimustest on moodustatud lauseste abil ning 18% fraasidega. Institutsionaalsete dialoogide puhul jagunesid küsimuste suhtlustegevused infosooviküsimusteks, partneri parandusalgatusteks ning vastuse tingimuste täpsustamiseks. Avatud küsimuste puhul oli 68% juhtudest tegu infosooviga, parandusalgatusi esines 17% ning vastuse tingimuste täpsustamist 14% juhtudest. Infosoovi küsimuste vormistamisel eelistati 97% juhtudest lauseid. Parandusalgatuste puhul võis aga näha selget kalduvust kasutada küsimuse vormistamisel fraasi (71%). (Hennoste jt 2013: 10–12)

Argivestluse *kus*-küsimuste vormistuste puhul märgatavaid erinevusi ei ilmunud, lausega moodustati 81% argivestluse *kus*-küsimustest. Valdav enamus infoküsimusi moodustati lausega (90%), fraasiga vormistamist eelistati eelkõige paranduste puhul (88%). Lausega moodustatud parandust ilmnes vaid ühel korral. Infodialoogide puhul moodustati fraasiga 71% kõigist parandustest (Hennoste jt 2013: 19).

Suhtlustegevused suulise argivestluse *kus*-küsimuste hulgas jagunesid järgnevate rühmade vahel: info (49%), retoorilised küsimused (34%), parandus (10%), pomin (7%). Erinevalt institutsionaalsetest vestlustest, ei esinenud antud analüüsis vastuse tingimuste täpsustamise rühma. Selle asemel esinesid argivestluste hulgas pomin ning retooriliste küsimuste rühmad (vt tabel 1).

Tabel 1.

	infosoov	PPA	VTT	retoorilised	pomin
institutsionaalne	68	17	14	–	–
argine	49	10	–	34	7

Nii institutsionaalsete kui ka argisuhtluse küsimuste puhul on näha reeglipära, mille kohaselt infosoovi küsimusi vormistatakse eelkõige lause abil, parandusi viiakse läbi aga eelkõige fraasiga.

Kokkuvõte

Sellistest suulise kõne eripäradest nagu kõne dialoogilisus, kustutamatus ning lineaarsus tuleneb vajadus kirjakeele omast erinevaks analüüsiks. Ka küsimuste analüüsil peab lähtuma veidi teistsugustest põhimõtetest. Suuline keel kasutab rikkalikult põnevaid vahendeid ning konstruktsioone ja on seega huvitav uurimismaterjal. Uurides spontaanseid argivestlusi on võimalik paika panna, milliseid suhtlustegevusi eesti keele eriküsimustega läbi viiakse ning millist reeglipära nad järgivad.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida kus-küsimuste funktsioone spontaansetes argivestlustes. Analüüsiks kasutati 80 Tartu Ülikooli suulise eesti keele korpuse transkribeeritud vestlustest saadud *kus*-, *kust*- ja *kuhu*-küsimust kasutades nii kvantitatiivset lähenemist kui ka vestlusanalüüsi ja suhtluslingvistika kvalitatiivseid meetodeid.

Tehtud analüüs näitas, et kus-küsimustega tehtavad suhtlustegevused jagunevad nelja liigi vahel: infosoovi küsimused, parandused, pominad ning retoorilised küsimused. Suurem osa esinenud küsimustest on oma funktsioonilt infoküsimused, mille abil soovitatav informatsioon võib olla nii koha, viisi kui ka aja kohta. Teine suur osa küsimustest esindab retoorikat, vähem esines analüüsitud näidete hulgas ka parandust ning pominat.

Kus-küsimused osutusid edukateks raskuskohta lokaliseerivate parandusalgatuste läbiviimisel. Vormistatuna koos *vä*-partikliga on küsimuse esitajal seejuures võimalik vastajale ette anda ka üks võimalik vastusevariant. Enamasti eelistati küsimuste vormistamisel üksikuid *kus*-, *kust*- ja *kuhu*-küsimusi, esines aga ka veidi enam rõhulisi küsifraasidega vormistatud küsimusi (*kus kohas*, *kus peale*, *kus kandis*, *kust koha pealt*).

Võrreldes küsimuste vormi ja nendega sooritatavaid suhtlustegevusi ilmnes, et infosooviküsimuste vormistamisel eelistati valdavalt lauset, paranduste puhul aga fraasi. Selline reeglipärasus pidas paika nii institutsionaalsete kui ka argisuhtluse küsimuste puhul.

Võrdlusest institutsionaalsete eriküsimustega ilmnes, et argisuhtluse puhul puudus analüüsitud näidete hulgas vastuse tingimuste täpsustamise rühm. Selle asemel lisandusid retooriliste küsimuste ning pomina rühmad. See on seletatav institutsionaalsete dialoogide spetsiifilisusega, mille põhieesmärk on eelkõige kiire ja üheselt mõistetav infoedastamine.

Kirjandus

Couper-Kuhlen, E.; Selting, M. 2001. Introducing Interactional Linguistics. – Studies in Interactional Linguistics. Toim M. Selting, E. Couper-Kuhlen. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 1–22.

EKG II 1993 = *Erelt, M, Reet Kasik, Helle Metslang, Henno Rajandi, Kristiina Ross, Henn Saari, Kaja Tael, Silvi Vare*, Eesti keele grammatika II. Süntaks. Peatoim. M. Erelt, toim. T. Erelt, H. Saari, Ü. Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.

Hennoste, T. 2000a. Sissejuhatus suulisesse eesti keelde I. Taust ja uurimisobjekt. – Akadeemia, 5, 1117–1150.

Hennoste, T. 2000b. Sissejuhatus suulisesse eesti keelde IV. Suulise keele erisõnavara. III Partiklid. – Akadeemia, 8, 1773–1806.

Hennoste, T. 2000c. Sissejuhatus suulisesse eesti keelde VI. Lausung suulises kõnes. – Akadeemia, 10, 2223–2239.

Hennoste, T. 2012. Küsimuse vorm, episteemiline staatus ja episteemiline hoiak. Keel ja Kirjandus, 8-9, 674 - 695.

Hennoste, T.; Gerassimenko, O.; Kasterpalu, R.; Koit, M.; Rääbis, A.; Strandson, K. (2009). Küsimused eestikeelses infodialoogis I. Küsimuste vorm. Keel ja Kirjandus, LII(5), 341 - 359.

Hennoste, T.; Rääbis, A.; Laanesoo, K. 2013. Küsimused eestikeelses infodialoogis II. Küsimused ja tegevused. – Keel ja Kirjandus 1, 7–28.

Kasterpalu, R.; Gerassimenko, O. 2006. Vestlusanalüüs. Tragel, I; Õim, H. (Toim.). Teoreetiline keeleteadus Eestis II. Tartu Ülikool.

Laanesoo, Kirsi 2010. Ümberpööratud polaarsusega küsimused eesti argivestluses. Magistritöö käsikiri. Tartu Ülikool, filosoofiateaduskond, Eesti ja üldkeeleteaduse instituut, eesti keele osakond.

Liddicoat, Anthony J. 2007. An Introduction to Conversation Analysis. Athenaeum Press.

Metslang, Helle 1981. Küsilause eesti keeles. Tallinn: Valgus.

Mihkels, Krista 2013. Keel, keha ja kaardikepp: õpetaja algatatud parandussekventsides multimodaalne analüüs. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Schegloff, Emanuel, Gail Jefferson, Harvey Sacks 1977. The Preference for Selfcorrection in the Organization of Repair in Conversation. – *Language: Journal of the Linguistic Society of America* 52/2, 361– 382.

Schegloff, Emanuel A. 2007. *Sequence Organization in Interaction. A Primer in Conversation Analysis.* Cambridge University Press.

Stivers, Tanya 2010. An overview of the question–response system in American English conversation. – *Journal of Pragmatics*, 42, 2772–2781.

Summary

The purpose of the bachelor's thesis was to study *where* questions in Estonian everyday conversations. Even though questions are traditionally seen as sentences made with the purpose of seeking information, those questions can also express a number of different social actions. The main focus of this thesis is on the form and function of the *where* questions applying the methods and principles of conversation analysis and interactional linguistics. The data for this study is collected from the Corpus of Spoken Estonian of University of Tartu and consists of 80 *where* questions from informal everyday face-to-face conversations.

The thesis is divided into four chapters. In chapters one and two the general theoretical basis of the thesis is described. The first chapter outlines the basic principles of conversation analysis and interactional linguistics. The second chapter gives an overview of the classifications of questions in Estonian.

The analysis consists of two parts: the first concentrates on the form of the questions, the second part analyses the functions of those questions in interaction. The research showed that *where* questions in spoken Estonian can express four different social actions: information requests, other initiations of repair, outlouds and rhetorical questions.

The most widely used social action was information requests (39) followed by rhetorical questions (27), other initiations of repair (8) and outlouds (6). The analysed *where* questions were formatted using both phrases and sentences. For other initiation repairs phrases were mostly preferred by speakers, for information requests mostly sentences.

This data was compared to the data from the research done on the questions from formal institutional conversations. The social actions of rhetorical questions and outlouds did not occur in formal institutional conversations. This can be explained with the characteristics of institutional interaction which mainly has the purpose of exchanging information between parties as quickly and as precisely as possible.

In conclusion it can be said that besides the function of acquiring unknown information, questions can be used to carry out different functions which can be

described with the term social actions. The types of social actions can vary depending on whether the conversation is formal and institutional or informal and casual. The social actions that can be carried out with where questions in naturally occurring everyday spontaneous conversation are information requests, other initiations of repair, outlouds and rhetorical questions.

Lisad

Lisa 1. Transkriptsioonimärgid

1. Sõnad, mille hääldus vastab kirjakeele tüüphääldusele, kirjutatakse kirjakeele ortograafias; kirjakeele sõnad, mille hääldus ei vasta kirjakeele hääldusviisile, võõrsõnad ja sõnad, millel kanooniline ortograafia puudub, kirjutatakse vastavalt hääldusele. Pealkirjade ja nimede alguses on suurtäht.
2. Liigendusüksused
Kõnevool jagatakse intonatsioonilisteks üksusteks.
Lausungit lõpetav intonatsioon märgitakse punktiga.
Lausungi sees olevad intonatsiooniliste üksuste piirid märgitakse komaga.
Tõusva intonatsiooniga lõppeva üksuse lõpus on küsimärk.
Lausungi algust eraldi ei märgita.
Üksinda lausungit moodustavate tagasisideüneemide puhul kasutatakse neutraalse häälduse märkimiseks ilma punktita üneemi (nt *mhmh*).
3. Pausid
(.) – mikropaus: 0.2 sekundit või lühem
(1.2) – pausi pikkus sekundites
4. Kõne prosoodilised ja paralingvistilised omadused
` – rõhk
>.....< (sissepoole osutavad nooled) kiirendatud lõik
<.....> (väljapoole osutavad nooled) aeglustatud lõik
t:ere – häälikuvenitused
@.....@ – hääle kvaliteedi muutumine (kõne jäljendamine, kirjutatud teksti lugemine jms)
s(h)õna – (sulgudes *h* sõna sees): sõna on lausutud naerdes
\$.....\$ – naerva häälega öeldud sõna või pikem lõik
si- – sõna poolelijätmine
tulin=ja – kokkuhääldatud sõnad
5. Pealerääkimised ja haakumised
[– pealerääkimise algus
] – pealerääkimise lõpp
= – kaks iseseisvat üksust on hääldatud kokku

6. Ebaselgused ja kommentaarid

{või} – halvasti kuulnud tekstilõik või kõneleja nimi

{--} – ebaselgeks jäänud sõna või kõneleja

{---} – pikem ebaselgeks jäänud lõik

((tuleb laua juurde)) – litereerija kommentaarid ja seletused situatsiooni kohta

Lisa 2. Analüüsitud vestluskatked

ar_di_va_2

1.

P: ei tea (-) sihuke tunne nagu oleks mingi (.) `muljunud need `triibud. (...) kus te lähete sinna ri- sinna Rüütli- Rüütli kaubamajja.=

K: =vist küll jah.

ar_di_va_4_a3

2.

M: kust=`koha=pealt te `tegite seda p(h)ilti=sis hehe

K: ütle:: mida=ta `rääkis üldse.

ar_di_va_13

3.

T: kust `said?

H: mh arva `ä(h)ra? mhemhe

ar_di_va_16

4.

K: ja: kus sa estra levešit näed.

(.)

M: nä sii-=

5.

K: jah sest üliõpilane on ju teatavasti `veel vaesem ühiskonnakiht kui: nagu see: nii öelda `kõige vaesem üli- ühiskonnakiht, kes rasvavõru suu ümber (.) neljatoalistes kesklinna korterites praalivad. (1.8) nii öelda perso`naalpensionärid=vot `nemad peaksid sööma (.) seda `kapor levešit või tillisuppi. (0.5) (a) kus sa sellega.

M: mina tahaks seda

6.

K: ei tea kus see kloak on.

(0.5)

M: no see söökla [noh]

7.

K: > NOJAH=SE LÄHEB ikka ei=aga < kus üliõpilasel läheb leib kõvaks.

(.)

M: a tahke leib on `odavam [poes.]

8.

M: a kust võtab `vaene inimene `saia.

K: jah sest üliõpilane on ju teatavasti `veel vaesem ühiskonnakiht kui: nagu see: nii õelda
`kõige vaesem üli- ühiskonnakiht, kes rasvavõru suu ümber (.) neljatoalistes kesklinna
korterites praalivad. (1.8) nii õelda perso`naalpensionärid=vot `nemad peaksid sööma (.)
seda `kapor levešit või tillisuppi. (0.5) (a) kus sa sellega.

9.

K: [a] kust see (.) tahket leiba saab ültse > kust see tahke leib nagu sinna `poodi saab huvitav.<
(.)

M: ee see mis hiired on ära närind.

ar_di_va_23

10.

S: a=kus `mina olen?

K: sa oled üks `nendest sin=vä.

11.

S: kus.

L: see=on

12.

S: [kus `raam] on.

L: `raam on `seal. (.) ((küünitab)) a ma võin `ise ka võtta. (.) see `koht (.) `pilt oleks ilus siia
`mapi `sisse panna.

13.

L: [(-) see on `lõpp muideks.

K: see on `lõpp. (.) issand] kus see `algus siis on `see=

S: =kassiga.

ar_di_va_27

14.

M: kus `lähed nüüd.

A: panin ukse kinni. (---) siin on `õuna `haisu.

ar_di_va_30

15.

K: mis `lapsi=`lastele. mis=`kus tal need `lapsed on.

L: no: aga (.) ma `arvatsi: (.) ee tal=om=jo `kaks last säääl.=

ar_di_va_32

16.

Ka: kus=kukkus.

S: õõ

ar_di_va_33

17.

B: kusjuures seda on juhtunud. (.) igast siukseid asju. (.) a=kus=se `jubin sai. no=se=jubin
`vedeles=sin umbes kaks [ja pool aastat siin `kandiku peal \$ `tolmu ses, ma `viskasin
`minema. (.) `ilgelt oluline jubin. \$]

K,T: [((naer))]

K: \$ siuke `valge, `kaks auk on sees. \$

ar_di_va_37

18.

L: kus=sa `tead.

(.)

M: ei ma=ei `teagi. [m(h)m sa `ütsid ju enne.] (ei:.) sa `ütsid=enne, (0.5) et `Madli `Püür oli
seal.

19.

L: `kus ma sulle `ütlesin seda.

M: präägu. (0.5) natuke aega `tagasi. a `Madli `Püür ja need läksid `rongiga.

20.

M: [(ahah. kus) te] `magasite seal.

(.)

L: mh, `mattide `peal. (1.0) > ja mingid õudselts head < `du((iruumid ja=värgid olid kõik
`kasutada * meil *.

21.

M: kus=kohas te `olite * mis `majas. * ((söök samal ajal))

L: koolimajas.

ar_di_va_39

22.

L: no et üks selline (.) vana `mees elab seal (.) `Valgesu külas. (1.0) ja `too on selline `huvitav.
(1.0) ükspäev `issi ütles `niimoodi=et tuleb `tema juurde, ütleb=et (0.8) \$ `kule `Sulev, (.)
`vii minno õige `kodo. \$ (0.8) tema käib alati `rattaga. `jalgrattaga. (0.8) jaa=ja (.) `issi ütles
`ah sa oled isegi jalgrattaga=et mida sa siis tahad et ma `koju viin sind. (0.8) tema ütleb=et
(0.5) @ `ei mul om sääl (0.8) egasugust `kraami=ja (.) `viik=koju. @ (1.0) issi läheb siis
`välja=et noh kus sul too `kraam=sis=on. (0.5) `tal on üks suur lehma `pea seotud sinna? (.)
jalgratta `pakiraami külge? (.) ja mingid `jalad=ja `kondid=ja mis seal `veel on? (.) tahab
seda ratast siis tõsta mulle auto `kasti ütleb issi (.) ja=ja sellega siis et ma `viiksin teda sinna
`koju. (.) mina mõtlesin=et < `e:i, > (.) arvab issi, (.) ei `mina `küll sinuga `jäntima ei
`hakka. (.) tema on `ilmast ilma `purjus `kah=ja siis on maru `ropu suuvärgiga=ja. (0.5)
mina ütlesin ei minul `aega küll ei ole, mina `küll sind koju ei `vii. (3.0) ((lindistuse
katkestus)) aga `Põlva pääl `kah tihti `peale kõnnib=ja (.) sis `hõikab=sääl (.) `inimesi=ja,
(0.5) naistele hõikab tere `pruut=ja, (.) ta on nii `tüütu n inimene et toda ei taha üldse
`nähagi. (1.8) eks neid `tüütuid inimesi ole `teisigi.

T: \$ mmmm \$

23.

T: `kus `Eestis=vä.

L: jah

ar_di_va_41

24.

M: [kus=sa] `elistasid.

A: `üttele mulle.

M: [ei `ütl(h)e.]

ar_di_va_43

25.

KE: [ma=län `minema.]

(0.6)

M: [kuhu sa `lähed.]

KR: [`ei:] ära `mine:.

26.

M: a=kule=aga kus sind `kätte saaks mul oleks vaja seda (0.4) seda:=õ `ajaloolise gram`matika asja {--} (0.4) sest`minu=[melest nüüd ta] läheb `ära onju.

KR: [mind saab]

KR: jah

M: a=ma `neljapäeval `küsin ta käest et ku- meil=on: `kolme [nädala] pärast `eksam=ju.

KR: [jah]

ar_di_va_44

27.

Me: @ kuhu me `auto paneme. @

(.)

Ma: kule me peame ta `parklasse viima.

ar_di_va_50

28.

P: siis sa saad `trenni minna.

(0.5)

S: kuhu.

(.)

P: ükskõik lähed (.) Võlumaale `aeropsi.

ar_di_va_54

29.

R: kus=ta töötab praegu.=

A: =miks ta üldse `seda kohta ära ei ostnud. (.) `Haigel on ikka palju `vingem, kui see kus ta `praegu=on=muidugi.

ar_di_va_56

30.

A: @ ('täi('tsa: ('lõpp `kus(`on `eidel `saa:pad ikka=noh. @
(.)

J: (* sain ikka saapad kätte. *(he)

31.

A: mis `leif.=

J: =kus.

E: `katsu seda `kohta, näed `seda, see on ju `valus.

32.

A: kus `kus?
(0.5)

E: `siin, (.) selle `koha peal.

ar_di_va_65

33.

E: \$ no mis sa ütled. \$ (1.0) `mina tean et ku `mina laps olin ega `siiski, (1.0) võ=võibolla oli
`ehteid sel ajal=aga, kus seda `rahagi nii palju oli=ja, sis (.) `isa tegi `puupulgad ja panin
`värvilised paberid ja `lõikasin niskuksed (.) `tutid (.) külge ja `need rippusid=aga. [(-)]

L: [vaata]=

34.

I: ja kus ma seal `olin siis \$ ma=i=`tea, võibolla `olingi `kuuri taga, ei `mäleta. \$ hehe
.hhhhhh
(0.5)

T: ((köhatab)) \$ kes [`võitis] \$

35.

T: a kus te siis `elasite seal kooli `juures kohe=vä. (1.2) to-=a-=to- `too aeg.

I: < ää (.) tähendap=hh > (1.2) me elasime nagu `kolmes (0.4) kee- (0.6) noh ütleme jah,
`mina olen eland `kolmes kohas seal. (2.3) < `kõigepealt elasime (2.8) `õrna ööbiku majas,
(2.2) Gustav (.) `Vulf, (1.7) a=tal:=öö > `naine oli `elus `tol ajal, (4.9) seal oli meil:
`kahetoaline `korter,=hh (3.5) < siis elasime `Pärna tänaval kus oli (4.4) `ühetoaline vist oli
> aga ta oli väga `suur. (2.0) ta sai mingite `asjadega seal nagu mitmeks `osaks `jaotada,
(0.3) .hhhhhhhh ja `pärast siis seal `kooli kõrval jah `Hariduse tänaval ka `kahetoaline.

36.

A: a kus need (.) `taldrikud saab.=hhhhhh

M: ee

T: `Arvole ma tõin `kaks tükki.

E: \$ ei, mina võtsin Arvo oma `ära juba. \$=

ar_di_va_71

37.

R: kus=ta `on=sis.

(0.8)

E: `minu teada trans`porditi ta ära `Aagele.

38.

V: hehe äh kust sa tolle saad.

R: ((naer)) hehe \$ `punase `jope küljest. \$

ar_di_va_83_a1

39.

L: ei=olnd, (.) ei olnd. `pea on pesemata ma olin ju nii `haige=ja näed, `pea on pese`mata (0.5)
ja `kõrvas on `tropp=ja ja kui ma nüüd julgen külmaga jälle `pead pesta sis `oi ei=ei. (.) ta
`esineb täna on siis ee `kolm korda nad `esinevat. (.) `eila oli kella `viie aeg noh, (1.0) täna
on siis kell `kolm ja omme on (.) ma=i=tea mis `kell. @ et tule `vaata kui ilusad
lumehelbekesed kõik `sulgedega ära ehitatud, @ ((lapse häält imiteerivalt)) no muidugi
`ilus aga noh (.) `mõtsen kus ma `lähen. noh (.) `pea pesen küll päeva `ära=ja
(2.5)

T: no siit ei ole ka nii `minna vist. siit on nagu ikka `m:aad sinna kah vist vä.

40.

L: e kus kohas see=õ=

T: =see=on seal=õ `Linnu=tee=ja `Tammsaare (.) ei.

41.

T: ei=ei, `sinna ei=`lähe. mingi `spordi`kool peab olema.

L: ah `spordikool vot `seda ma, `seda e kooli ma=ei=`tea=aga {kus see} `tshoknuite on. (0.5)
{jah} (.) einoh, see on ikka no [{--}]

T: [jajah.]

ar_di_va_100

42.

P: a kus=see Vanemuise `maja oli=sis.

(2.37)

Le: `sää! pool. (.) ((näitab autoaknast vasakule, Vanemuise mäest alla))

43.

L: `oi jumal. (.) ja see seisis `kaua aega oli kasutamiskõlbulik kus=oleks võinud `taastada

Le: s hakkasid (.) lõhkuma.

ar_di_va_183

44.

M: mhmh a seda `jahvatatud muskaatpähkel, see=on=sis (1.0) * kus=`peale ma seda `panin *,
((loeb silti)) ah ri- `riisi ja * selle *,

Ar: mhmh ((koputab maitseainetopsi vastu lauda)) (0.8) seda pannakse vist `maksale,

45.

Ai: kus.

Ar: kus * kuradi * `fondis ta nüüd `oli. (0.5) {---} sealt kust `helistati ka kohe `tagasi eksole=ja,
(0.8) `Annale ja sis `mulle=ja, (1.0) * riiklikus *

46.

Ar: kus * kuradi * `fondis ta nüüd `oli. (0.5) {---} sealt kust `helistati ka kohe `tagasi eksole=ja,
(0.8) `Annale ja sis `mulle=ja, (1.0) * riiklikus *
(2.0)

Ai: `riiklikus `fondis.=`

ar_di_va_198

47.

B: @ oi`oi (0.4) kus on [{kus on meie aumärgid. @}]

A: [{seal on vist nimodi et kui sa kümme aastat seal kooris }] kooris `laulad
siis nagu (0.4) saad=mingi (.) au`märgi. (1.0) `hõbedast [vist] isegi oli.

ar_di_va_201

48.

M: kus nad [`pääsevad].

A: [{}] natukene `seda laskma.
(2.0)

M: [piiritust `peale=vä]

ar_di_va_222

49.

MST: [* kus? ma ei mäleta *]

JV: @ ei `me rääkisime kah (.) lugusid @

50.

JV: vata kus `mul kohe tabas (.) ma (.) * {-} *

MN: nii.

ar_di_va_227

51.

Le: kus sis [see] (.) ee: `Lahepera sai. (0.5) [{}]

La: [ah=soo.]

K: [Lahepera] sai=`sisse. (.)

ar_di_va_230

52.

E: ilus `ilm oli, `kus ta oli `päikest täna `polnud.
(0.5)

I: hommiku `oli? (.) `eelmine kord oli `ka. (1.8) kuidas `eelmine kord oli, algul oli `vihmane,
(.) siis `pärast=

53.

E: no kus se `aeg on.

I: {} `kirjutamine võtab rohkem kui `lugemine aega=vä. ((naer)) (...)

ar_di_va_238_a

54.

Ti: kus: ta kolis=sis.=

Õ: =@ ma=i `tea. @ (0.8) ma=i `mäleta, (.) keegi `rääkis ka. (0.8) sest ma enam ei `näind, ta
käis alati sealt meie alt (.) ta elas (0.6) `garaašis ju, `meie `garaašis või seal `kõrval garaašis.

55.

Ti: `kust kohast onu Arvi muidu `pärit on. (.) `ise. (.) `sündind. (.) `muidu sa oled `Läänemaalt.
(1.1)

A: `Vigalast.

ar_di_va_256_a3

56.

E: =`kus ta läheb kui ta rääkida ei saa.

A: no muidugi, (0,6) aga Mariann on terve vä.

ar_di_va_268

57.

T: a=kust=te `tunnete üldse.

(0.8)

L: . nhh no ega ma=i=ole `üteldki et ma `targem olen. (1.0) ks=ma `ütlesin=et=ma
[targem] olen.

K: [jaa.] aga a=tegelikult ta- (0.2) noh (0.5) sa=i=ole {gi} ültse minu=`emme? (1.5) sina oled
täandab (0.2) minu:: `eksabikaasa (2.0) e:ksabikaasa tädi `sõbranna. (0.8)

ar_di_va_288

58.

S: jaja Karla siis noh=et kus=sä `jätad ikka vana `inimene juba `ka ikka [omast] küljest et

J: [mjaa] ((naervalt))

59.

S: et kus=sä `jätad teise `põõsa veerele [`magama. hehe]

J: [oli oli siis sinine=vä.]

60.

J: [`kust ta] `muidu teadis et [{ ta vana inime on.}]

S: [`kas ta seda] `tagumist poolt `vahtis [või ei `vahtinud],

ar_di_va_292

61.

DT: kus `koo[lis ta] `käib=ä.

(.)

LL: [üks]

LL: Reiniku gümnaasiumis.

ar_di_va_293

62.

L: ja kohe see mets `välja läheb sis

A: noh (0.8) kuhu ta `välja läheb. ((tüdinenult)) (1.0) tee läheb sealt metsast läbi=ja
(3.2)

L: ei tea, minu arust nagu ühtegi `metsa pold seal koskil. (0.8) me läksime `Alatskivile `välja.

63.

A: [kos ta] `on siis

L: las ta `olla mh (.) paljad `põllud=ja (.) mõni maja `ka=ja (.) ongi `kõik.

ar_di_va_294

64.

IT: Lamaarovi Villul ju õ läks naisest `lahku e `kus tal on see `lõunarajoonis või.

ST: no aga `ta vist jättis mingi `joodiku [ka sinna `magama.]

ar_di_va_296

65.

K: `kos=ta kõnnip=ka, mis ta `tiip=ka,
(1.2)

G: `mina=vä.

K: * jaa. *

66.

K: jah. (.) ja `mina kõnnin ja `mõtlen kurat=et `kus ta sai aind `võtta, (.) tuu `spirt=mis Elvii
sinna kallas `pitsi või, (0.8) no=ja tolle nigu `klähvi pani, mul oli õkva `pangi manu `sõit ja
`tõne puul sai sis `Tõnnile. (0.6) tuul lõi {õkva} `jala `alt `ära õkva. (0.6) ja sis ta `rabaski
mu `mütsi ja jätse `enda oma `siia,

I: [\$ jah õ \$]

67.

G: [ei=no kus]=sa selle `karva[mütsiga, {--.}]

K: [{--}]

68.

G: HEH (.) `kus=ta=sis=jälle.

K: { tuu oll tu oll } terve `õdagu `Timpsoni=pool olnud siin `all.(.) .nff

69.

K: no kust (0,8) ta=es=`saaki=`olla=noh, (0.6) > üte mehe ma saatse kodo `ära joba no ta ei saaki enamb `olla. <

(.)

Ka: `kes to `Leida on.

ar_di_va_315

70.

U: kus `kandis

E: { mln } pea hoon-. ((kolksatus))

71.

U: `kust=selle `nohu=siis kinni püüdsid, * `kes püüdis kinni. * `nohu.

(1.0)

E: {---} õhtul akkas {--} vett välja ajama ja eile oli [{---}]

ar_di_va_324

72.

T: nääd sis (.) toetad `maha sis=saad ästi (0.5) `keerata {--} kraanaga, ota kus `need käivad ka=vä. (0.5) @ ääi @ (0.5) ((kõri pealt, see häälightsus saadab keeramist))

K: vanaemal tulevad täna `puud. (2.2) tuuakse auto koormatäis=

73.

T: ota `kus kohas,

K: mõlemas toas.

74.

T: k:e- kus teil.

K: Põltsamaal.

T: Põltsamaal=

K: =jah

ar_di_va_453_a1

75.

S: jaa see on kurb `asi ta on `pensionäridele ka tulevastele. (1.2) sest .hh kui ei ole `pääle tulemas kesse (.) e=seda maksu `maksavad eksole kust ta `tuleb. (0.5) .hh ja ta pääle `selle laseb ta neid `ette`võtteid (.) kõik riigilt `ära? (.) e=`küll. aga ta on `teine asi kõik pang`rotti pang`rotti, aga iga ettevõtte annaks ju midagi ju ometi `maksu. (0.5) vat.
(1.5)

V: .hh kas=te lav- `laulupeol ka `käisite.

ar_di_va_465

76.

I: ned=olid `läti `keeles ja kus `mina tean mis seal `on. ((täis suuga))
(0.5)

E: noh, ma `ütlesin=et vaata et sa `pekpirukaid ei osta, {muud võivad} kõik `olla.

ar_di_va_466

77.

I: [KULE] `VÄIKESELL KUS=SEE: (0.6) GARAASHI `VÕTI ON. ((hõikab koridorist))
(0.6)

P: `KÕIK ON `MINU `SELLE `PEAL. (1.4) põ- (.) pöörded

ar_di_va_522_a

78.

R: [{sa=tead}] väga ästi {-} Vla[dimmi `õde onju.]

M: [kus ned `riiulid] on.
(1.1)

R: * üldselt * (.) Vladimmi `õde on isegi sinu `arvutiga `internetis sin käind.

79.

P: kus=se `Ujula tänava `spordi`hoone on.
(0.2)

M: aa nojah=ja=jaa

R: `seal kus ned `paadid seisavad.

80.

P: mis lo- kus `loetakse.
(0.8)

M: \$ no mine `loe. \$ hehe

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Berit Puidet (19.10.1988)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Kus-
küsimused suulises argivestluses, mille juhendajad on Andriela Rääbis ja Kirsi
Laanesoo,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise
eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni
autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu,
sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja
lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute
intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, 29.05.2013